

Alle DOEN-teksten

1 Start je zoektocht

DOEN

Ga gericht lezen, maak een analyse van de tekst(en) die je leest en stel vervolgens kritische vragen. Noteer alle zaken die om opheldering vragen of die lijken te botsen met andere uitspraken. Kies vervolgens een onderwerp dat:

- aansluit bij je interesse;
- overzichtelijk is;
- wetenschappelijk relevant is (omdat er sprake is van een probleem, discussie of hiaat).

2 Formuleer je centrale vraag

DOEN

Maak gebruik van de volgende checklist.

- Leidt deze vraag tot een betogende tekst?
- Laat de vraag zien dat het onderwerp goed afgebakend is?
- Is het onderzoek haalbaar en de vraag toetsbaar?
- Is de vraag enkelvoudig en open?
- Is de vraag neutraal en concreet geformuleerd?
- Behoeft de vraag nog verdere toelichting?

3 Formuleer je deelvragen en maak een tekstschema

DOEN

Maak gebruik van de volgende checklist.

- Wijzen je deelvragen je de weg naar de informatie die je nodig hebt om je centrale vraag te beantwoorden?
- Is de beantwoording van elke deelvraag noodzakelijk voor de beantwoording van je centrale vraag? (Is alle informatie relevant?)
- Bouwen je deelvragen logisch op elkaar voort?
- Leiden de antwoorden op je deelvragen uiteindelijk tot een volledig en deugdelijk antwoord op je hoofdvraag? (Vallen er geen gaten?)
- Sluit je tekstschema precies aan op je deelvragen?

4 Schrijf en herschrijf je inleiding

DOEN

Maak gebruik van de volgende checklist.

- Heb je het onderwerp aansprekend geïntroduceerd?
- Begint je inleiding met een concrete aanleiding voor je onderzoek?
- Volgt de onderzoeksvraag uit de aanleiding?
- Heb je je onderzoeksvraag duidelijk geformuleerd?
 - Wordt het betogende karakter van je tekst duidelijk?
 - Wordt het onderwerp goed afgebakend?
 - Is de vraag enkelvoudig en open?
 - Is de vraag neutraal en concreet geformuleerd?
- Is de onderzoeksvraag voldoende toegelicht? (Worden begrippen gedefinieerd, worden keuzes verantwoord?)
- Heb je de wetenschappelijke relevantie aangegeven? Bijvoorbeeld door te refereren aan een discussie binnen je vakgebied, een schijnbare contradictie binnen de theorie of een maatschappelijke ontwikkeling?
- Heb je een duidelijke 'leeswijzer' toegevoegd: een beschrijving van de aanpak waarin precies en helder wordt aangegeven wat waar aan bod komt?

5 Bepaal voor jouw onderzoek de sleutelpublicatie(s)

DOEN

Als een publicatie relevant lijkt, is het zaak dat je nagaat of ze wetenschappelijk verantwoord is. Aandachtspunten daarbij zijn:

- Door wie is de tekst geschreven? Geldt hij of zij als een (inter)nationale expert? Heeft de auteur al eerder over dit onderwerp gepubliceerd?
- Waar is de tekst verschenen? Bij welke uitgeverij, in welk tijdschrift of in welke bundel? Voor welk publiek is de tekst bedoeld? Wat zegt dat alles over de betrouwbaarheid?
- Wat vinden anderen van deze tekst? Zijn er besprekingen of reviews over verschenen? Welke waarde kennen die aan deze publicatie toe?
- Is er een deugdelijk notenapparaat en een bibliografie aanwezig? Op welke bronnen baseert de auteur zich: op recent onderzoek, op meerdere bronnen of op slechts één bron?
- Lijkt deze tekst iets toe te voegen? Wat maakt deze tekst (op het oog) anders dan andere publicaties die je over dit onderwerp hebt gelezen? Ander inzicht? Andere methode?
- Is de tekst actueel? Hoe recent is de publicatie? Beïnvloedt de tijd van publiceren het perspectief? Is de informatie verouderd of is zij nog relevant voor de huidige situatie/het huidige debat?
- Tot welke conclusie komt de auteur? Laat de auteur alle visies evenredig aan bod komen?
- Is de conclusie voldoende beargumenteerd? Volgt de slotconclusie voldoende uit de argumentatie?

DOEN

6 Ga na welke bibliografische conventies er voor jouw vakgebied gelden

Gelden er binnen jouw vakgebied bijvoorbeeld specifieke citeerconventies? Wordt Plato altijd in het Engels geciteerd? Worden de titels van de schilderijen van Vermeer in het Engels weergegeven?

DOEN

7 Houd je bronnen bij en noteer treffende formuleringen

Houd nauwgezet de informatie bij die je in de voetnoten en literatuurlijst bij eventuele citaten moet vermelden: auteur, titel, jaar, uitgever én paginanummer(s).

Gebruik voor de citaten de volgende checklist:

- Gebruik een citaat alleen als het nodig is: als de oorspronkelijke formulering functioneel is (definitie, object van onderzoek of bijzonder fraai/treffend).
- Laat een citaat niet voor zichzelf spreken: jij moet het in- en uitleiden, de functie verduidelijken en context (zoals achterliggende argumentatie) bieden.
- Vermijd het 'stapelen' van citaten: dat staat lui en doorbreekt de eenheid van stijl.
- Let (zeker bij het redigeren van je tekst) op de regels voor de lay-out.

DOEN

8 Analyseer de relevante literatuur die helpt bij het beantwoorden van je centrale vraag

Analyseer de sleutelpublicatie(s) door de argumentatiestructuur bloot te leggen:

- Bepaal het standpunt.
- Maak een visueel overzicht van de (samenhang tussen de) argumenten.
- Schrijf een literatuurverslag (zie paragraaf 10.1).

DOEN

9 Beoordeel de argumentatie aan de hand van de gemaakte argumentatiestructuur

- Begin je beoordeling bij het laagste argument in de reeks.
- Expliciteer wat impliciet is gebleven.
- Begin je beoordeling bij het laagste argument in de reeks.
- Expliciteer wat impliciet is gebleven.

Stel steeds dezelfde twee kritische vragen:

- Is datgene wat beweerd wordt aanvaardbaar, oftewel is het niet onwaar?
- Is de relatie tussen argument en standpunt deugdelijk? (Let daarbij op de noodzakelijke en voldoende voorwaarden.)

Bepaal, op basis van je oordeel over de argumenten en contra-argumenten, wat van een theorie of visie overeind blijft en welke consequenties dat heeft voor je eigen onderzoek.

10 Bouw de argumentatiestructuur van je tekst

Verdiep en verfijn de structuur steeds verder. Maak daarbij gebruik van de volgende checklist.

DOEN

- Ga uit van je centrale vraag, niet van het antwoord daarop.
- Breng je antwoorden op je deelvragen in kaart.
- Formuleer – op basis van een voorlopige afweging – een voorlopig antwoord op je centrale vraag.
- Maak een eerste aanzet tot een argumentatiestructuur, met de antwoorden op je deelvragen.
- Stel kritische vragen bij de argumentatie die je erin opneemt:
 - Klopt het wel wat je zegt?
 - Draagt het antwoord bij aan de aanvaardbaarheid van het standpunt?
 - Wat dient nog verder onderbouwd te worden?
- Vraag je af welk tegenargument je kunt aanvoeren en ga na of/hoe je die tegenargumenten kunt weerleggen.
- Neem je verdiepingen van je argumentatie op in de beantwoording van je deelvragen: werk cyclisch.
- Blijf tot het einde toe kritisch, stel vragen, zoek antwoorden, baseer je op literatuur.
- Pas je structuur steeds weer aan: verdiep en verfijn waar mogelijk.

11 Schrijf, als je eraan toe bent, je (voorlopige) conclusie

Gebruik daarbij de volgende checklist.

DOEN

- Herhaal kort je onderzoeksvraag.
- Laat zien wat je in welk hoofdstuk hebt gedaan en welk resultaat dat heeft opgeleverd.
- Vat je afweging in nieuwe bewoordingen samen.
- Formuleer je antwoord op de onderzoeksvraag.
- Zorg dat je geen nieuwe argumentatie aanvoert.
- Vermeld eventuele aanbevelingen voor vervolgonderzoek.

12 Bestudeer voor je gaat schrijven je deelvragen, tekstschema en argumentatiestructuur en verbeter de structuur van je tekst

DOEN

Zorg dat in je tekst deze opbouw op alle niveaus duidelijk is. Maak daarbij gebruik van de volgende checklist.

- Leidt de centrale vraag naar logische deelvragen?
- Is de argumentatieve opbouw van je tekst duidelijk?
- Kent de opbouw van je hoofdstukken en paragrafen een logisch indelingsprincipe?
- Is de informatie binnen de hoofdstukken, paragrafen en subparagrafen in inhoudelijk samenhangende tekstgedeeltes en alinea's gepresenteerd?

Zorg dat je die samenhang aan je lezer duidelijk maakt door gebruik te maken van:

- de titel/ondertitel;
- de hoofdstuk-/paragraaftitels;
- de leeswijzer in de inleiding;
- de conclusie;
- de inleidende en uitleidende stukjes bij je hoofdstukken/paragrafen;
- de alinea-opbouw;
- indicatoren.

13 Schrijf je hele tekst

DOEN

Ga tijdens het schrijven steeds na op welke punten je je tekst nog kunt verduidelijken. Let op zinnen met ingewikkelde woorden, vage begrippen, onduidelijke verwijzingen, tangconstructies, dubbele ontkenningen, lijdende vorm en naamwoordstijl.

Nog een paar extra tips:

- Begin een zin liever niet met een voegwoord als *want*, *en* of *maar*. Je haalt op die manier juist het verband uit een samengestelde zin weg. Aan het begin van de zin kun je *maar* wel sporadisch gebruiken om de tegenstelling te benadrukken.
- Ga bij verbindingswoorden na of het verwachte verband wel duidelijk is: gebruik je *maar* of *echter* bij een tegenstelling, en *dus* of *dan ook* als je iets concludeert?
- Wees je bewust van positieve en negatieve betekenissen die bij woorden horen: *toeschrijven aan* kan zowel 'te wijten aan' als 'te danken aan' betekenen.
- Wees zo specifiek mogelijk: woorden als *enkele*, *sommige*, *enige*, *meeste*, *een aanzienlijk aantal*, *menig*, *af en toe*, *meestal*, *vaak*, *zelden*, *soms*, *nu en dan*, *aanzienlijk*, *gedeeltelijk*, *grotendeels*, *hoofdzakelijk*, *min of meer*, *overwegend*, *vooral* kunnen je tekst onnodig vaag maken.
- Wees zo precies mogelijk: ga na of je woorden als *misschien*, *mogelijk*, *vermoedelijk*, *wellicht*, *enigszins*, *waarschijnlijk*, *wel* en *eventueel* daadwerkelijk nodig hebt om genuanceerd te zijn, of dat ze je tekst onnodig vaag maken.

14 Let op de academische toon van je tekst

Is je toon neutraal, objectief, zakelijk, helder en consequent doorgevoerd? Ga ook na wat je nog kunt doen om je tekst prettiger leesbaar te maken. Zorg voor:

- afwisseling in lange en korte zinnen;
- variatie in zinsbouw;
- eenheid in tijd: gebruik van de tegenwoordige tijd resulteert in een levendigere beschrijving, maar is niet altijd geschikt.

DOEN

Verdere adviezen voor een prettige academische stijl zijn:

- Geef eigen voorbeelden en toelichtingen. Ook een metafoor kan een treffend middel zijn om beeldend te schrijven en zo de beleving van de lezer te prikkelen.
- Gebruik zo nu en dan een citaat om afwisseling in stijl te bieden. Let hierbij wel op de richtlijnen uit paragraaf 3.6. Met een citaat onderbouw je je betoog of schep je de mogelijkheid om contrast aan te brengen.
- Doseer je informatie; beperk je tot één boodschap per alinea en formuleer deze in een kernzin.
- Laat de tekst 'ademen'. Teksten die zijn uitgestreken over een hele pagina maken dat een lezer geen lucht krijgt en zich geweld moet aandoen om de tekst tóch te lezen. Varieer de lengte van alinea's. Maak functioneel gebruik van witregels. Zo maak je via de uiterlijke structuur van de tekst aan de lezer duidelijk hoe de innerlijke structuur in elkaar steekt.

DOEN

15 Controleer of je taalgebruik correct is

- Let op de regels voor spelling, grammatica en interpunctie.
- Zoek de kwesties die je niet (zeker) weet nog even op.
- Maak veelvuldig gebruik van *Het Groene Boekje* (woordenlijst.org).

16 Herschrijf je tekst

Doe dit aan de hand van de volgende checklist.

Inhoud

- Is de centrale vraag betogend, afgebakend, enkelvoudig, open en neutraal?
- Dragen de antwoorden op de deelvragen stap voor stap bij aan de beantwoording van de centrale vraag?
- Bevat de inleiding de noodzakelijke onderdelen: aanleiding, relevantie, centrale vraag en leeswijzer? En zijn deze adequaat?
- Is de argumentatie voldoende uitgewerkt?
- Is de argumentatie gebaseerd op wetenschappelijke bronnen?
- Vormt het standpunt het precieze antwoord op de centrale vraag?
- Is de informatie controleerbaar?
- Vormt de conclusie een juiste inhoudelijke samenvatting van het onderzoek? En bevat de conclusie geen nieuwe informatie?

Structuur

- Werken de hoofdstukken en paragrafen op een systematische manier toe naar het antwoord op de centrale vraag?
- Is de informatie binnen de hoofdstukken en paragrafen logisch geordend?
- Is deze inhoudelijke samenhang duidelijk aangegeven?
- Bevat elk hoofdstuk een inleidende alinea?
- Bevat elk hoofdstuk een deelconclusie?
- Geven de kopjes voldoende inhoudelijke houvast?
- Is de tekst op een logische wijze ingedeeld in alinea's?
- Zijn de alinea's zelf logisch opgebouwd en is deze samenhang met indicatoren aangegeven?

DOEN

Formuleringen

- Is de tekst duidelijk en begrijpelijk geformuleerd?
- Is de zinsbouw helder (geen ingewikkelde constructies, passende werkwoordstijden, duidelijke verwijzingen, beknopt)?
- Is de tekst in een neutrale, objectieve stijl geschreven (niet overdreven formeel, geen spreektaal)?
- Is de tekst correct geformuleerd (juiste grammatica, juiste spelling, goed gebruik interpunctie)?

Vormgeving en afwerking

- Bevat het titelblad alle gegevens (titel, eventueel ondertitel, vak/onderdeel, docent, opleiding, faculteit, universiteit/hogeschool, datum, je naam, eventueel werkgroep, studentnummer, e-mailadres/telefoonnummer, eventueel aantal woorden)?
- Bevat de tekst een inhoudsopgave?
- Bevat de tekst een literatuurlijst? En is die volgens de conventies opgesteld?
- Zijn de literatuurverwijzingen in orde?
- Is de paginanummering correct?
- Hebben alle hoofdstukken en paragrafen een nummer en een titel?
- Is er gebruikgemaakt van één lettertype?
- Is er gebruikgemaakt van regelafstand 1,5?

DOEN

17 Herschrijf je tekst

Herschrijf je tekst aan de hand van de gekregen peerreviewfeedback.

DOEN

18 Herschrijf je tekst

Bekijk de feedback die je van je docent hebt gekregen, ga na waar die (ook op andere punten in je tekst) van toepassing is en denk na over mogelijke verbeteringen.

Herschrijf je tekst aan de hand van de gekregen feedback.